

Skinnarängets naturreservat i Orsa kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § i miljöbalken att bilda Skinnarängets naturreservat i Orsa kommun för ett område med naturskog och våtmarker på ca 100 ha enligt bilagd beslutskarta.

Länsstyrelsen fastställer också den bilagda skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel med Länsstyrelsen i Dalarna som naturvårdsförvaltare.

Skälen för beslutet

Värden för biologisk mångfald

Området vid Skinnaränget på 300-metersnivån på Siljanskupolen har höga biologiska värden av flera olika slag. Den sammanhängande gammelskogen är till stora delar oskött i modern tid och bildar grunden för naturvärdet. Här finns viktiga talldominerade naturskogsområden, en liten åsrygg med inslag av grovtallar längs Enån i nordöstra hörnet och inte att förglömma sumpskogarna längs Enån – ofta med trögvoxen gran och ett viktigt inslag av grovtallar, grovgranar, lövträd, lövbuskar och enbuskar.

Förutom skogen har också myrarna och de gamla våtmarkerängerna biologiska värden. Detsamma gäller Enån och Kvarnbäcken, två oskadade vatten, som sakta flyter fram och präglar reservatet från nordöstra till sydvästra spetsen. Här kan sländor av olika slag, gulärla, järpe, grodor, stensimpa, bäver, utter, ängsvädd, slätterblomma, kung Karls spira och annan vattenanknuten flora och fauna leva kvar i ett naturligt samspel med ohuggna skogar och öppna våtmarker. Flera gamla ängen har bildat egna fastigheter och bär ännu namn som inte fallit i glömska, t ex Gärtänget, Säbbenarvsänget, Långänget, Kvarnänget, Sjåmänget och Åränget. En källa springer fram vid Långängets västra spets. Två dytag finns registrerade på gamla lantmäterikartor.

Några exklusivare artexempel från Skinnarängets naturreservat är rynkskinn, stjärntagging, doftskinn, rosenticka, lappticka, liten spiklav och ängsnycklar förutom de redan nämnda utter och kung Karls spira.

Geologiska naturvärden

Visst geologiskt värde finns hos den lilla åsformation som följer Enåns västra sida i reservatets nordöstra del liksom hos Enåns meanderslingor framför allt nedströms den stora svängen längst i söder.

Värden för friluftsliv

Gammelskogen vid Skinnaränget kan fungera utmärkt som utflyktsmål för den som har intresse för natur och för samspelet mellan människa och natur. Högstadiet i Orsa brukar nyttja området för ekologiska studier.

Internationell klassning

Den centrala delen av reservatet ingår redan i Natura 2000, som är EU:s nätverk av särskilda bevarandeområden. Resterande delar av reservatet bör också föras till nätverket.

De habitat som ingår från EU:s sk habitatdirektiv är ca 46 ha västlig taiga, ca 2 ha barrskog på rullstensåsar, ca 8 ha skogbevuxen myr och ca 35 ha öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr. I Enån förekommer stensimpa som indikerar god vattenkvalité och utter, som båda ingår bland arterna i habitatdirektivet. Regelbundna arter enligt fågeldirektivet är järpe, tjäder, sparvuggla, pärluggla, tretåig hackspett och spillkråka.

Övrig klassning

Skinnaränget finns redovisad redan i Naturvårdsprogrammet för Dalarna från 1988 och i den nationella urskogsinventeringen från 1982.

Skyddsform

Utan att bilda naturreservat är det framför allt skogsbruk som skulle ha kunnat hota naturvärdena vid Skinnaränget.

Syftet med reservatet

Biologisk mångfald

På den intensivt nyttjade Siljanskupolen bevara det mest naturskogslika området av någorlunda storlek i naturlig utveckling utan skogsbruk och därmed skydda både livsmiljön för flera sällsynta och rödlistade arter, viktiga tallområden och sumpskogar samt ett värdefullt avsnitt av Enån med omgivande gamla våtmarker.

Friluftsliv

Bevara och underlätta möjligheterna till naturupplevelser i denna gammelskog som växlar från torra tallmarker till tätvuxna sumpskogar längs en stilla flytande skogså.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling, där bränning i naturvårdssyfte ska kunna ingå som en naturlig del i en framtida skötsel
- information och stigunderhåll

Reservatsföreskrifter

Utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning gäller följande föreskrifter inom Skinnarängets naturreservat

A. Inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att

1. gräva, schakta, dika, dämna, anordna upplag eller på annat sätt skada/påverka mark och vatten
2. avverka skog, utföra skogsvårdande åtgärd, upparbeta eller ta bort döda träd och vindfällen
3. använda/sprida gödsel, aska eller bekämpningsmedel
4. framföra motordrivet fordon
5. anlägga mark- eller luftledning, uppföra byggnad, mast eller annan anläggning
6. uppföra jakttorn

Utan tillstånd från Länsstyrelsen är det förbjudet att

7. sprida kalk i vatten eller på land

Undantag

- punkt A.4 gäller inte vid uttransport av älg och andra stora viltarter med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation
- föreskrifterna gäller inte för förvaltarens skötsel, förvaltning eller åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet

B. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla följande intrång

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor, anläggning och underhåll av leder, slogbodar och andra anläggningar för friluftslivets behov
2. naturvårdsbränning och annan skötsel enligt skötselplan
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och syftet med reservatet

C. Ordningsföreskrifter

Det är förbjudet att

1. skada växande eller döda träd
2. framföra motordrivet fordon

D. Motiv till föreskrifter, övriga undantag mm

A. 1-7

Grundtanken med reservatet är att området ska utvecklas fritt med så liten mänsklig påverkan som möjligt och det är grundmotivet till alla föreskrifterna A.1-7 . I begreppet fri utveckling ingår möjligheten att genomföra så kallad naturvårdsbränning även om det inte är aktuellt inom den närmaste 10-årsperioden.

Punkt A.2-3 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till reservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

När det gäller jakt har Länsstyrelsen bedömt att reservatet har så pass begränsad storlek att inskränkningar i jakten orsakar mer skada för jakträttsinnehavarna än nytta för naturvärdena trots att området är viktigt för t ex tjäder och järpe. Så länge jakten på skogsfågel i reservatet endast sker i mindre omfattning bör den kunna accepteras.

B. 1-3 och C. 1-2

Länsstyrelsen har bedömt dessa intrång och ordningsföreskrifter som rimliga mot bakgrund av syftet med reservatet.

Det är t ex inte förbjudet att tälta i reservatet och inte att elda under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Vill man inte ta med sig egen ved går det bra att plocka torra kvistar från marken eller bryta torrgrenar från växande träd utan att de skadas. Däremot får man t ex inte elda med delar av torrakor och stubbar eller liggande döda träd, s k lågor.

Skinnarängsreservatet bör behållas fritt från motordrivna fordon med undantag endast för uttransport av älg och andra stora viltarter.

Ärendets handläggning

Skogens naturvärden i kärnområdet har varit kända sedan länge. I samband med planering av en skogsbilväg med båtnadsområde in i området kom frågan om naturreservat in i ett akut läge. Länsstyrelsens utredning visade då att flera områden framför allt längs Enån har sådana naturvärden att även de togs in i ett förslag till naturreservat. Efter Naturvårdsverkets besök i området ställdes medel till förfogande för inköp av marken. I stort har markägarna accepterat reservatstanken vilket har underlättat markförvärven.

Vid remissen under 2003 framfördes önskemål från ett par markägare att få behålla äganderätten över sina marker i reservatet. Ett par remissvar poängterade det positiva med att inga inskränkningar i jakten kommer att gälla för detta reservat. Förhandlingarna med ägarna till Slättberg 1:3, s:44 och s:45 är ännu inte avslutade.

Övrigt

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, formulär 6.

Beslutet har fattats av landshövding Ingrid Dahlberg med Torbjörn Rynéus som föredragande. I handläggningen deltog även Birger Hagland plan- och beredskapsenheten, Gunilla Garbergs rättsenheten, Tommy Nyberg kulturmiljöenheten och Stig-Åke Svenson miljövårdsenheten.

Ingrid Dahlberg

Torbjörn Rynéus

Bilagor

Översiktskarta

Beslutskarta

Skötselplan

Registeruppgifter

Överklagningsformulär (till de som får beslutet genom delgivning)

Deltagit

Plan

Rätts

Kultur

Miljö

Sändlista

Sändlistan är borttagen i webbversionen

Miljövårdsenheten
Torbjörn Rynéus
Tel 023-810 55
Fax 023-811 18
E-post torbjorn.ryneus@w.lst.se

Skötselplan för Skinnarängets naturreservat i Orsa kommun

Syftet med skyddet och skötseln av reservatet

Biologisk mångfald

På den intensivt nyttjade Siljanskupolen bevara det mest naturskogslika området av någorlunda storlek i naturlig utveckling utan skogsbruk och därmed skydda både livsmiljön för flera sällsynta och rödlistade arter, viktiga tallområden och sumpskogar samt ett värdefullt avsnitt av Enån och omgivande gamla våtmarker.

Friluftsliv

Bevara och underlätta möjligheterna till naturupplevelser i denna gammelskog som växlar från torra tallmarker till tätvuxna sumpskogar längs en stilla flytande skogså.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling, där bränning i naturvårdssyfte ska kunna ingå som en naturlig del i en framtida skötsel
- information och stigunderhåll

Prioriterade bevarandevärden

De viktigaste naturvärdena vid Skinnaränget hör skogen till och det gäller alla skogstyper från sumpskogarna längs Enån till de torraste tallhedarna. Därför ska skogen bevaras från avverkningar. Mycket viktigt för naturmiljön är också andra naturtyper främst Enåns 4 kilometer långa vatten- och strandmiljöer samt myrarna varav vissa förr har utnyttjats för slätter.

Skinnaränget med gammelskogen och Enån har också värde som intressant utflyktsmål och strövområde och det bedöms inte medföra några konflikter med övriga naturvärden.

Skötselområden

Skötselområde 1, all skogsmark: Skog med fri utveckling (SF)

Beskrivning av området

Barrskog med flera viktiga talldominerade bestånd i den centrala delen och på åsformationen i nordöst. Närmare Enån stort inslag av grandominerade stråk med artrikare sumpskogar.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Naturskog där talldominansen ska behållas i stora partier.

Slitaget från besökare beräknas inte inverka negativt på området.

Skötsel mål och föreskrifter för skötseln:

Skogen utvecklas stegvis alltmer mot naturskog. Skogen skall lämnas för fri utveckling. Till stor del förefaller tallen vara konkurrenskraftig gentemot granen vid Skinnaränget. Bränning är knappast aktuell inom den närmaste tioårsperioden men om det visar sig i en framtid att gran växer in i stor omfattning bör bränning övervägas.

Skötselområde 2, Alla myrområden: Våtmarksområde med fri utveckling (VF)

Beskrivning av området

Innehåller både stora, öppna, ofta blååteldominerade, gamla våtmarker som Skinnaränget och Kvarnänget och myrarna norr om dem och mer eller mindre trädklädda myrstråk både insprängda i skogen och längs Enån. Punktvis förekommer kung Karls spira, som sannolikt är en slåttergynnad art, och mindre rikkärrfläckar med ängsnycklar, snip och gräsull. På Slipstensmuséet i Orsa förvaras en slipsten som upphittats inom reservatet.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Opåverkade våtmarker. Ingen påtaglig igenväxning av själva Skinnaränget.

Skötsel mål och föreskrifter för skötseln

Fri utveckling. Okulär uppföljning av öppenhetsgraden på Skinnaränget, eventuellt kompletterad med fotodokumentation vart femte eller tionde år från fasta fotopunkter alternativt uppföljning av vegetationsutvecklingen i några fasta provytor. Ett lämpligt parti ligger rätt väster om den centrala av de tre skogsuddarna på Skinnarängets östra sida.

Skötselområde 3, Enån och Kvarnbäcken: Vattenmiljö med fri utveckling (HF)

Beskrivning av området

Vattendragen rinner genom och präglar hela naturreservatet, ofta med ett lugnt meandrande lopp, där vattenanknutna djur och växter kan leva i ett oskadat vattenflöde genom ohuggna skogar och våtmarker av olika slag. Flera våtmarker utvecklades på lämpliga ställen längs vattendragen, t ex Skinnaränget och Långänget. I Enån förekommer bäver och utter och där lever en stark stam av stensimpa, som är en stationär och mest nattaktiv liten fisk.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Oskadade vattendrag. Stensimpa ska behålla en stark stam i Enån. Förutsättningarna för utterns trivsel ska inte försämrats.

Skötsel mål och föreskrifter för skötseln

Fri utveckling. Minst vart femtonde år bör stensimpans fortlevnad dokumenteras och oftare om större miljöförändringar befaras. Genom att naturreservatet får utvecklas fritt utan ingrepp och genom att följa upp stensimpans fortlevnad förutsätts att man har tillräckliga indikationer på utterns trivsel i reservatet.

Friluftsliv och turism

Övergripande mål

Målet bör vara att de besökare som söker sig till Skinnarängets naturreservat ska få känsla för hur en barnnaturskog kan se ut och som dessutom livas upp av både en skogså genom hela reservatet och gamla våtmarker. Besökare bör också stimuleras i sitt naturintresse och få inblickar i bondesamhällets samspel med naturen.

Information

En *informationstavla* bör sättas upp vid skogsbilvägs slutet öster om reservatet. Om tid och medel ställs till förfogande vore det önskvärt med ca 4 små informationstavlor med *specialinformation* längs stigen inne i reservatet, förslagsvis en på åsen med gammeltall, en i en tallskog på morän, en i en fin sumpskog och en vid Långänget eller Skinnaränget. En *informationsbroschyr* för reservatet bör utarbetas. En *hänvisningsskylt* till reservatet bör sättas upp där Harflotsvägen börjar.

Anläggningar

Lättast når man reservatet – om det inte är tjällossning - via Grunubergsvägen och Harflotsvägen till dess slut öster om reservatet. Därifrån går en svag stig in i reservatet. Den bör målas upp ordentligt och förlängas till en slinga med en kortare och en längre variant då Långänget bör passeras. Där stigen korsar Enån bör en spång anläggas. Även i väster bör en spång över Enån finnas, förslagsvis invid sammanflödet med Kvarnbäcken.

Särskilda *eldnings- och tältplatser* bedöms i nuläget inte behöva anläggas.

Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Årlig dokumentation av förvaltnings- och skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder ska dokumenteras. Vid restaurering ska anteckningar göras om utförda åtgärder och eventuella överenskommelser.

Uppföljning av skötselmål

Uppföljning av skötselmål utförs av förvaltaren.

Uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning utförs av länsstyrelsen inom ramen för uppföljning av skyddad natur.

Uppföljning av kostnader

Görs av länsstyrelsen.

Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Beskrivning	Var	Vem	Finans
Gränsmålning Plan vandrstig	Barmark 01		Hela reservatet	Entreprenör	Vårdanslag
Infotavla, infobroschyr	År 02			Lst	Vårdanslag
Tillsyn av skötsel	Löpande		Hela reservatet	Lst	Vårdanslag
Tillsyn av föreskrifter	Löpande		Hela Reservatet	Lst	Vårdanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Enligt program för uppföljning av skyddad natur	-----		Lst	→